

Wat den toorn stilde

Een Kerstverhaal
uit den vreemde naverteld
door JOHANNA

NIJKERK, G. F. CALLENBACH

De zweep kwam in volle kracht neder op het gezichtje van het kind. blz. 12

WAT DEN TOORN STILDE

EEN KERSTVERHAAL
UIT DEN VREEMDE NAVERTELD

DOOR

JOHANNA

TWEEDE DRUK

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

I.

META'S KERSTLIED.

Het was koud, bitter koud. In den nacht was er een dikke laag sneeuw gevallen, maar tegen het aanbreken van den morgen was de lucht helder geworden. De krachtige noord-oostenwind had de donkere sneeuw wolken verjaagd. Als het wezen kon, was het nòg kouder geworden. Scherper en doordringender nog dan in de nachtelijke uren blies een ijzige wind door de straten en over de pleinen van de fabrieksstad O. Met zijn koude vingers teekende de wintervorst prachtige bloemen en varens en veeren op de ruiten. Hoe sierlijk en kunstig die teekeningen ook mochten zijn, geen mensch verlangde ze te behouden. »Stookt het vuur maar goed op!« zeiden ze tot elkander, »opdat we de glazen spoedig ontdooid krijgen.«

In een van de nauwste straten der stad zat op een bovenkamertje een bleeke vrouw. Zij deed haar best om een grove wollen kous te stoppen; maar de hand, die de stopnaald vasthield, beefde zóó geweldig van de koude, dat haar werk slechts zeer langzaam opschoot. Zuchtend keek zij gedurig van haar arbeid op. Naar buiten zien kon zij niet, want ook op háár

venster prijkten de winterbloemen. En er was in haar kamer geen lekker vuurtje, dat ze kon verdrijven. Ledig en kaal en ijsig koud was het daarbinnen.

Neen, geen lekker vuurtje brandde er in de kachel. Er lagen slechts een paar smeulende turven in. Die turven en eenige blokjes hout waren de eenige brandstof, die zich nog in huis bevond. Daarop moest het schrale middagmaal worden gekookt, en dan . . . dan zou het vuur uitgebrand zijn.

Bij de kachel zat de huisvader. Hij was fabrieksarbeider, maar . . . zonder werk. Hij was een forsche, breedgeschouderde man, in de kracht zijns levens. Zijn gespierde handen schenen voor zwaren arbeid geschapen, maar . . . nu lagen ze stil en werkeloos op zijn knieën. Met donkeren blik staarde hij naar den grond. Hij sprak niet; maar hij zag er uit alsof hij, indien hij ging spreken, niet anders dan toornige woorden zou kunnen uitbrengen.

Einc'elijk verbrak de vrouw het stilzwijgen, terwijl zij opstond en naar de kachel ging. »Neen,« zuchtte zij, »het is toch àl te koud. Het kind zal bevrozen, als het straks uit school komt.«

»Goci dan een paar scheppen kolen op het vuur! Waarom heb je dat al niet veel eerder gedaan?« merkte de man aan op schamperen toon. »Het kolenhok ligt overlopend vol, dat weet je. Je hebt den voorraad maar voer het ha'en.«

De vrouw zuchtte nog dieper. Voorzichtig legde zij op de smeulende turven een paar houtjes en zag, toen zij dit gedaan had, met bezorgd gelaat naar het kleine hoopje hout, dat nog over was gebleven en dat ach zoo spoedig zou opgebrand zijn. »Dat is alles

wat wij in huis hebben. Wat moeten we morgen beginnen?« vroeg zij bezorgd.

»Morgen dooit het misschien wel,« gromde haar man.

»Dooien? Daar ziet het in het geheel niet naar uit. Het vriest dat het kraakt, en ik geloof dat het nog nooit zoo koud is geweest als nu.«

»Maal me niet aan het hoofd, vrouw! Verkoop, wat mij betreft, alles wat we nog in huis hebben. Wat kan het me schelen?«

Nu drongen er tranen in de oogen van de arme vrouw. Zij dacht aan vroeger en blijder dagen, toen haar man zich met haar zoo van harte verheugen kon over de knappe meubeltjes, die zij bezaten. »Moet alles, alles dan het huis uit, tot het laatste stukje toe? Moeten we dan in het geheel niets overhouden? O Simon!« snikte zij. »Hoe kun je toch zoo onverschillig zijn! Wat ben je toch veranderd! Hoe is het mogelijk! Ach, neem het werk toch maar weer op, al is het ook zonder verhooging van loon. We hadden toch immers genoeg en leden nooit gebrek. Maar nu...«

»Stil!« viel Wissels zijn vrouw toornig en gebiedend in de rede. »Vrouwen begrijpen van zulke dingen niets. Meer loon willen we; meer loon zullen we ook hebben. Toegeven moet en zal hij, onze patroon. Hij zal«

»Je zult aan het kortste eind trekken, dat zul je vast en zeker ondervinden,« wierp vrouw Wissels haar man tegen. »Als je niet toegeeft raakt het geduld van mijnheer Raderberg ten einde en dan neemt hij eenvoudig andere werklieden aan. Hij kan genoeg arbeiders krijgen, die hun kinderen niet willen zien verhongeren en bevriezen.«

»Vrouw! houd je stil!« klonk het dreigend uit Wissels' mond. »Ik zeg je: toegeven doen we nooit, neen nooit, al kwam de onderste steen boven. We bieden onszelf niet meer aan om voor hetzelfde/hongerloon weer te gaan werken. Ons arm lief kind moet er onder lijden, dat is waar, en vreeslijk is dat; maar er is niets aan te doen. Laat ze het leeren armoe te lijden. Als ze het vroeg leert, kent ze het oud.« En nogmaals liet Wissels zijn schamperen lach hooren.

Weer bleef het een poosje stil in het vertrekje. Toen begon vrouw Wissels opnieuw: »Het Kerstfeest staat voor de deur. Weet je nog wel, Simon! hoe we verleden jaar Kerstfeest vierden? Toen hadden we overvloed in huis en we konden Meta zelfs een geschenkje geven. Wat was ze blij, het lieve kind, onze kleine Meta!«

»Onze kleine Meta!...« Het scheen alsof die naam, uitgesproken op een toon der teederste moederliefde, de sombere, norsche uitdrukking op het gelaat van den vader vermocht weg te nemen. Zijn lippen begonnen te beven en hij kon geen antwoord geven.

Eindelijk bromde hij, gramstorig voor zich uitziende: »Het is alles onzin! Dat heele Kerstfeestvieren heeft niets te beteekenen. Laat rijke menschen het doen. Zij kunnen gebak en vleesch en alles in overvloed koopen. Zij kunnen met warme kleederen aan op de beste plaatsen in de kerk zitten. Maar wij kunnen geen Kerstfeest vieren. Voor ons is het louter onzin.«

Op dit oogenblik deed de kerkklok in de buurt haar twaalf slagen hooren. »Koken de aardappelen al?« bromde Wissels. »Meta kan spoedig hier zijn.«

Vrouw Wissels wierp nog een paar houtjes op het vuur en terwijl ze dit deed, zuchtte zij weder: »Meta,

ach, lieve Meta! wat een droevig Kerstfeest zul je hebben! Waarom geeft die rijke mijnheer Raderberg ook niet wat toe? Hij toch heeft overvloed en kan wel wat missen. Zijn kinderen wonen in een prachtig huis, hebben warmte en voedsel volop, dragen mooie kleederen; en het mijne lijdt honger, koude en gebrek.«

Toornig balde de man zijn zware vuisten. Hoeveel weken waren zij al werkeloos geweest, gedwongen werkeloos! O, hij haatte den rijken man, door wiens schuld hij in zulk een ellende was gekomen, hij haatte alle rijken.

Al de klokken in de buurt hadden het uur van twaalfen aangekondigd. En toen het geluid van den laatsten slag ternauwernood was weggestorven, stond er een eigenaardige drukte in de straten en in de huizen. Het geluid van veel zware en lichte voetstappen van werklieden, die van hun werk, en van kinderen, die uit school kwamen, werd gehoord; deuren werden geopend en weer dichtgeslagen, luidruchtige stemmen werden allerwegen vernomen. De Kerstvacantie was aangevangen; en de kinderen, in het genot van de aangekondigde vrijheid, waren drukker dan gewoonlijk.

Wissels en zijn vrouw luisterden of zij de lichte, welbekende voetstappen en de zachte, lieve stem van hun dochtertje nog niet hoorden. Neen; bij de burens waren de kinderen al thuisgekomen, maar hun kind kwam nog maar niet. Waar bleef zij toch? Een kwartier ging voorbij, nog een kwartier; maar de deur werd nog maar niet geopend en geen klein meisje trad er binnen. De aardappelen waren al lang gaar, maar nog kwam zij niet.

»Waar zou Meta toch blijven?« vroeg haar vader ongeduldig. »Ze had al lang thuis moeten zijn.«

»O, daar bedenk ik me, dat ik haar zoo iets heb hooren zeggen van zingen. Ja, ja, dat is waar ook; nu herinner ik het me duidelijk. Hoe heb ik het kunnen vergeten! Zij en nog eenige andere meisjes van de Zondagsschool zouden de tweede stem zingen van een paar Kerstliederen. Juffrouw Van Maanen, die vlak bij de school woont, heeft aan de meisjes gevraagd, om vandaag bij het uitgaan van de school bij haar aan huis zich nog eens te komen oefenen. Toen Meta Zondagmiddag thuiskwam, heeft ze me al gevraagd of ik het goed vond. Ik begrijp niet hoe ik dat vergeten kon.«

»Maar met al dat zingen worden onze aardappelen leelijk koud,« bromde Wissels; »en mij dunkt: dat zingen zal nu toch al wel afgelopen zijn. Ik ga het kind halen. Het is op straat na die vorst zoo glad geworden als een spiegel. Ze kon wel eens vallen.«

Terwijl hij dit zeide, stond Wissels op en verliet de kamer.

II.

EEN DAAD VAN ONBEDACHTZAAMHEID.

Inmiddels was Meta, juist zooals haar moeder gezegd had, naar het huis van juffrouw Van Maanen gegaan, dat recht tegenover de school stond. Het meisje had

een lieve, zuivere stem, en . . . zingen was haar lust en haar leven. Helder en lieflijk klonken de Kerstliederen, die zij zong en die door haar onderwijzers op het huisorgel begeleid werden. Zij was o zoo blij dat juffrouw Van Maanen ook háár had uitgezocht om de tweede stem te zingen van het schoone Kerstlied: »Stille nacht, heilige nacht!« en nog van een ander lied, dat zij óók zoo gaarne zong en dat aldus luidde:

O, hoe heerlijk, wonderschoon
Klinkt de blijde jubeltoon:
»Vreest toch niet! Verheugt u nu!
Blijde tijding breng ik u.

Gods beloften zijn vervuld.
Op deze aard, vol zonde en schuld,
Kwam Zijn Zoon, der eng'len Heer,
Als een kindje klein en teer.

Doeken dekken 't Godd'lijk kind,
Dat zoo eind'loos zondaars mint;
En een krib in Beth'lems stal
Bergt den Koning van 't heeal!«

Laat ons allen in den geest
Op dit heerlijk Kerstmisfeest
Óók naar 's Heilands kribbe gaan,
Gods ontferming gadeslaan!

Zinge ook ònze mond Zijn eer!
Jubelen ook wij den Heer
Met die heilige engelschaar!
Gods genade is wonderbaar!

Moge ook eenmaal onze stem,
 U, o Kind van Bethlehem,
 Eeuwig loven voor Uw troon
 Op een zuiv'ren hemeltoon!«

Een glimlach speelde om Meta's lippen, toen zij met de andere meisjes de goed verwarmde en gezellige kamer verliet. Zelfs de gedachte aan de naakte, armoedige woning harer ouders, die zij straks zou binnentreden, was niet instaat om dien glimlach van haar gezichtje te doen verdwijnen.

»Voorzichtig, kinderen! Past op! Weest niet zoo wild en ziet waar je je voeten zet,« sprak juffrouw Van Maanen, die zelf de meisjes uitliet. Meta keek niet recht voor zich uit; en zij was dan ook de stoep nog niet af, toen zij reeds uitgleed en languit op de gladde straat rolde. Maar zij had zich niet bezeerd. Vroolijk sprong zij weer overeind en zag haar onderwijzeres lachend aan. Deze greep het meisje bij de hand en sloeg de sneeuw van haar kleurloos jurkje af. »Wees nu voorzichtig!« klonk het opnieuw, »en denk aan«... Juffrouw Van Maanen wilde zeggen: »en denk aan de gladde straten!« Maar Meta viel haar in de rede en sprak: »En denk aan het Kerstfeest! O juffrouw! ik ben zoo heel, héél blij, dat het spoedig Kerstfeest is. Wat ging het zingen toch heerlijk! Ik wou maar dat het al Dinsdagavond zes uur was.«

Juffrouw Van Maanen hield nog altijd het kleine, koude handje vast. »Verlang je zoo naar het Zondagschoolfeest, beste meid? Vier je dan ook thuis geen Kerstfeest?«

Nu verdonkerde een droevige schaduw het vroolijke gezichtje. »Ach neen !« antwoordde Meta treurig en zacht. »Vader zegt dat het alles maar onzin is en moeder begint te schreien, als ik over het Kerstfeest spreek.«

Juffrouw Van Maanen had spijt, dat zij het kind had gevraagd of zij ook thuis geen Kerstfeest vierde. Zij begreep dat zij een gevoelige snaar had aangeraakt. Om Meta te troosten sprak zij nog even over het Zondagsschoolfeest. Dat vermocht de blijdschap weer terug te roepen. »Ik zal maar altijd aan Dinsdagavond denken,« zei Meta weer op vroolijken toon ; toen groette zij juffrouw Van Maanen en liep haastig weg, want zij begreep dat het al laat was geworden.

Zoo vlug zij kon liep Meta over de gladder, besneeuwde straat. Haar hart was vervuld met blijde gedachten over het nabijzijnd Kerstfeest ; en de schoone feestliederen, die zij kort geleden had gezongen, klonken in haar hart nog na.

Zij wilde nu de breede straat oversteken. Toen zij er midden op was gekomen, bleef zij opeens verschrikt stilstaan. Om den hoek der straat kwam in vliegende vaart een arreslede aangereden. Luid klonken de bellen, helder glansden de nikkelen paardentuigen en de wuivende vederbossen in het zonlicht. Van onder een grooten, met witte vederen versierden hoed kwam een frisch meisjesgelaat tevoorschijn, en een krachtige knaap hield de leidsels der vurige paarden vast. Wat straalden zijn oogen van levenslust en overmoed van onder de pelsmuts ! Wat gloeiden die wangen van genot ! Hij keek naar rechts noch links. De menschen moesten maar uit den weg gaan ! De bellen klonken

luid genoeg, iedereen kon de slede wel van verre hooren aankomen. Tot steeds grooter spoed dreef hij de vurige rossen aan. Toen hij den hoek van de straat was omgevlogen, hief de jongeling zijn zweep omhoog, en overmoedig liet hij haar luid knallend door de lucht suizen. En daarbij lette hij ook niet op het kleine meisje, dat angstig en verschrikt geen tijd meer vinden kon om op het gladde plaveisel voor de slede uit te wijken. De zweep kwam in volle kracht neder op het gezichtje van het kind. En onder het slaken van een luiden gil en het getroffen gelaat met de handjes bedekkende, stortte Meta neder tegen den grond, terwijl de slede pijlsnel over de besneeuwde straten verder vloog.

»Albert, Albert!« riep juffrouw Van Maanen op verschrikten toon. Zij had nog aan de deur staande het ongelukkig voorval gezien. De knaap in de slede kon haar uitroep niet hooren, maar juffrouw Van Maanen lette niet meer op hem. Zij ijldde de straat op om het kind te helpen.

Een dichte menigte verdrong zich al spoedig om het arme meisje heen. Maar voordat iemand een reddende hand had kunnen uitsteken, drong een breedgeschouderd man door de menschen heen. Hij nam het kind in zijn armen. Zijn gezicht was misvormd van smart en woede. »Ellendeling!« riep hij, terwijl hij de verdwijnende slede een blik van grenzenloozen haat naar wierp. »Ik ken je wel en je zult je loon hebben, zoo waar als ik leef. Wreken, ja wreken zal ik me!« Toen boog hij zich neder over het bleeke, bloedende gezichtje, dat tegen zijn borst rus te. Welk een verandering vertoonde nu zijn gelaat. Teeder en liefdevol straalden.

de oogen, die daareven van gramschap fonkelden ; en dezelfde lippen, die zoo kort geleden woorden van gloeienden haat en bittere wraak hadden uitgestooten, fluisterden nu de teederste liefdedoorden. Zacht en voorzichtig droeg hij zijn kleine lieveling naar huis.

III.

DE GESTOORDE TWIST.

Een villa, even buiten de stad gelegen, vlak bij de groote meubelfabriek, was het woonhuis van den heer Raderberg. In een van de goed-verwarmde vertrekken zaten zijn beide kinderen, een zoon en een dochter. De zestienjarige Josine was ijverig bezig aan een fraai handwerk. Zóó ijverig werkte zij, dat haar oogen en haar rug pijn deden van de inspanning. Haar broeder Albert, die een jaar jonger was dan zij, lag in een gemakkelijken stoel. Hij had een boek in zijn handen, waarin hij zoo nu en dan een blik wierp, maar dat hem toch niet scheen te boeien ; hij legde het ten laatste al geuwend'e u't zijn handen. »Hoe is het mogelijk,« sprak hij tot zijn zuster, »hoe is het mogelijk, om zoo ona'gebroken te zitten naaien ! En als het nu nog maar een nuttig d'cel had ! Maar wat kan het in vredesnaam tante Marie of nicht Jeanne schelen, of ze bij de honderd kleedjes, kussens, voetenbankjes,

werktaschjes en al die andere vodden er nog één bij krijgt ?«

»Maar ze zouden toch gek op hun neus kijken en zich zeer beleedigd gevoelen, wanneer ze op hun verjaardag geen handwerk van me kregen, dat is zeker. Tante Marie is op Kerstdag jarig, zooals je weet, en dan moet dit kanapeekussen af zijn. Daarna is er spoedig weer een andere verjaardag in het verschiet. Ik zou wel willen dat mijn twee handwerken al gereed waren en dat ik eens uitrusten kon.«

»Kom, leg dat prul voor een oogenblik neer en begeleid me liever op de piano het lied, dat ik zingen moet op het weldadigheidsconcert. Hoe zekerder ik van mijn zaak ben, des te beter.«

»Neen, daarvoor heb ik geen tijd. Ik geloof dat je nooit aan iets anders denkt dan aan je gezang.«

»Nu, dat is tenminste nog ergens goed voor. Dat doet altijd nut. Geloof maar vast, dat het liefdadigheidsconcert nog heel wat op zal brengen. Mudden steenkolen, zakken turven kunnen daarvoor worden gekocht voor de arme menschen; en ik weet niet hoeveel voedsel en warme dekens en kleedingstukken voor arme kinderen, die nu loopen te verhongeren en te verkleumen langs den weg.«

»Och, loop heen! Denk je nu waarlijk dat ik zóó onnoozel ben om een minuut te gelooven, dat je onder dat zingen aan die arme kinderen denkt? Neen, hoor! daar geloof ik geen woord van. Je zingt in die zaal nergens anders voor dan om je mooie stem te laten bewonderen, de toejuichingen en vleierijen van de menschen aan te hooren en den volgenden dag in de courant te lezen: »Onze jonge stadgenoot Albert

Raderberg heeft ons gisteravond weder eenige schoone liederen laten hooren op het weldadigheidsconcert. Zijn fraai stemgeluid en zijn overschoone voordracht brachten het publiek in ware verrukking.«

Alberts gelaat was donkerrood geworden bij die scherpe woorden van zijn zuster. Hij voelde maar al te goed dat zij waarheid sprak. Maar wie houdt er van om een onaangename waarheid te hooren? Albert deed dat zeker niet.

»Je bent jaloersch, meisje! Je zoudt wát graag willen dat je óók zingen kon. Je kunt niet verdragen dat de menschen mij gaarne hooren,« antwoordde hij en hij deed in scherpte van toon voor zijn zuster niets onder.

»Een mensch, die zichzelf niets verbeeldt, beteekent ook niets,« zei Josine verachtelijk. »Als je het werkelijk zoo goed met de armen meendet en zulk een innige liefde voor hen hadt, dan moest je liever zelf naar hun huizen gaan en van je eigen zakgeld voor hen koopen wat ze noodig hebben.«

»Zoo, zou je willen dat ik die armoedige vuile huizen binnenging? Kijk naar jezelf! Het zou heel wat beter zijn, als je voor arme kinderen hemden en borstrokken naaidet en wollen kousen breidet, dan dat je je tijd aan die onnoodige lorren zit te verknoeien. Doe dat, ga zelf die hun aantrekken en maak dan aanmerkingen op mij.«

Op deze manier waren zuster en broeder aan het kibbelen, toen er aan de deur werd geklopt, wat aan hun woordenwisseling een einde maakte.

»Binnen!« riep Albert, blijde dat het zoo onaangename gesprek werd afgebroken.

»O, juffrouw Van Maanen !« riepen broeder en zuster tegelijk en beider gelaatstrekken verhelderden. »O, lieve juffrouw Van Maanen ! hoe heerlijk dat u gekomen zijt ! Help me toch eens aan dat kussen !« smeekte Josine. »Ik weet niet hoe ik er mee klaar moet komen. Ik heb er zoo'n haast mee en er is nog zooveel aan te doen.«

»Neen, neen !« riep Albert terwijl hij de welkome bezoeker hielp om zich van mantel en hoed te ontdoen. »U moet eerst mijn liederen op de piano begeleiden. U weet toch wel dat ik op het weldadigheidsconcert zingen zal ? U moet eens hooren of ik mijn liederen goed meester ben. Ik kan mezelf wel op de viool begeleiden, maar dat gaat lang zoo mooi en zoo goed niet, als wanneer u daarbij op de piano speelt.« En terwijl Albert zoo sprak, was hij reeds naar het instrument gegaan en had het geopend.

»Ik ben eigenlijk gekomen om u een geschiedenis te vertellen,« sprak juffrouw Van Maanen. »Misschien zing je nog veel mooier, wanneer je die eerst gehoord hebt.«

»Een geschiedenis ! . . . O, dat is heerlijk !« Albert en Josine luisterden gaarne naar een geschiedenis, vooral wanneer juffrouw Van Maanen die verhaalde, want deze verstond de kunst van vertellen. Zij zette zich naast Josine op de kanapee ; en terwijl het jonge meisje haar arbeid met vernieuwden ijver voortzette en Albert haar met gespannen aandacht aanzag, begon juffrouw Van Maanen te vertellen van een klein arm meisje, dat met zoo groot verlangen het Zondagsschoolfeest tegemoet zag. Zij verhaalde hoe lieflijk en schoon dat meisje haar Kerstliederen had gezongen en met

De zestienjarige Josine was ijverig bezig aan een fraai handwerk. blz. 13

hoeveel blijde verwachting haar hart vervuld was, meer dan dat van zooveel andere kinderen, die zich in weelde en overvloed baadden. Zij beschreef ook in heldere kleuren de armoede van het treurig verblijf, dat dit arme kind haar tehuis noemde.

Josine en Albert luisterden aandachtig toe. Zij werden zodoende ingeleid in een wereld, die hun tot hiertoe ten eenenmale vreemd was geweest. Nog nooit hadden zij zichzelf in de plaats gedacht van zulk een ongelukkig kind.

Na een korte stilte begon juffrouw Van Maanen weder. Terwijl zij Albert onafgebroken aanzag, vertelde zij van een overmoedigen knaap, die alleen maar aan zijn eigen genoeg dacht. Zij verhaalde hoe zijn fraaie siede over de straten heenvloog en hoe hij bij den hoek van de drukke straat, waar het zoo vol was, zijn zweep had doen klappen door de lucht, en hoe hij daarmede het arme, kleine meisje, wier hart zoo vol was van Kerstvreugde, dwars over haar gezichtje getroffen had, zoodat zij bloedend en bewusteloos was neergevallen.

Albert was onder het luisteren zoo bleek geworden als een doek. Zijn oogen staarden de vertelster aan met een uitdrukking van onbeschrijflijken angst; en toen hij die laatste woorden hoorde, bedekte hij zijn gelaat met de handen en sprong hij op van zijn stoel.

»Neen, neen!« riep hij uit. »Dät heb ik niet gezien. Dät heb ik niet willen doen. Ik wilde de menschen alleen maar uit elkander jagen en hen doen hooren, hoe mooi mijn zweep kon knallen. Maar ik wilde geen arm kind raken. O juffrouw! dät wilde ik niet doen. Ach, zeg me, het is toch niet erg met haar?«

»De zweep trof juist haar beide oogen, Albert!« sprak juffrouw Van Maanen ernstig. »Zij zal niets van dit feest kunnen zien. Misschien zal zij nooit meer iets zien.«

»Blind!« steunde Albert. »Blind! Heb ik door mijn schuld iemand blind gemaakt? O, dat is vreeslijk!« En in overmaat van smart en vol gewetenswroeging wroeg hij wanhopig de handen. Hij onderzocht een leed zóó bitter, zóó zwaar, als hij nog nooit in zijn jonge leven had gevoeld. Door zijn toedoen was een kind ongelukkig, misschien wel voor haar geheele leven blind geworden. O, die gedachte was niet te dragen.

Josine had haar werk uit de handen laten vallen. Ook háár had die treurige geschiedenis zeer getroffen. Ook zij verdiepte zich in het leed van het kleine, arme meisje, wier eenig geluk zoo wreed verstoord was geworden door de schuld van haar broeder.

»Albert!« sprak juffrouw Van Maanen, terwijl zij naar den knaap toeging en zijn bevende, koude handen in de hare nam. »Met klagen en zelfverwijt kunnen wij de zaak niet beter maken. Kom, laat ons liever samen overleggen, wat we kunnen doen om het lijden van dat kind en de droefheid harer ouders te verzachten.«

Albert sprong op. Een stille hoop ontwaakte in zijn hart. »Zoudt u denken, dat dit mogelijk is?« riep hij uit. »Ik zou er alles, ja alles voor overhebben om het weer goed te maken. En nooit zal ik één gelukkig oogenblik in mijn leven meer hebben, als het kind blind wordt.«

»We willen God vragen of Hij dat onheil nog

genadig wil afwenden. Bij Hem zijn alle dingen mogelijk,« sprak juffrouw Van Maanen, getroffen door de smart en het berouw van den knaap.

Treurig zag Albert voor zich heen. Uit eigen ondervinding wist hij nog niet wat het was, in bitteren en bangen nood, waarin geen mensch bij machte is hulp te schenken, den hemelschen Vader om uitkomst en redding te smeeken. Nog nooit had hij zulk een hevigen angst uitgestaan, nog nooit zulk een vlijmende smart gevoeld. Wel had hij zijn moeder verloren; maar toen deze heenging was hij nog te jong om zijn verlies te beseffen. Hij kon haar zich niet meer herinneren. En zijn vader was altijd alles voor hem geweest; deze had getracht om ook de plaats der moeder bij zijn kinderen te vervullen. Bij het geringste verdriet en de minste zorg was Albert gewoon tot zijn vader de toevlucht te nemen. Deze had altijd troost en raad voor zijn eenigen, teerbeminden zoon, wien hij niet licht een genoeggen ontzegde en bijna geen enkel verzoek afsloeg. In zijn hevige ontroering en groote wanhoop dacht hij dan ook in de eerste plaats aan hem, die in ieder kinderlijk verdriet altijd zijn toevlucht was geweest. »Ik ga het alles aan vader zeggen! Hij zal wel weten wat er aan te doen is. Hij zal stellig goeden raad geven!« riep Albert uit. En op hetzelfde oogenblik stormde hij de kamer uit en de trappen af naar beneden.

In de benedenste verdieping bevonden zich de bijzondere vertrekken van den heer Raderberg. Albert wierp de deur van de voorkamer open. Ook onaangediend kwam hij altijd gerust op het kantoor van zijn vader. De voorkamer was de wachtkamer; vlak

daarachter, slechts door een zwaar gordijn gescheiden, bevond zich het kantoor van den fabrikant, waar deze gewoonlijk zijn arbeid verrichtte.

Een luide, toornige stem klonk den knaap in de ooren, zoodra hij de voorkamer binnentrad. Er was iemand bij zijn vader op het kantoor. Albert moest dus even wachten. Hij bleef achter het gordijn staan. Toen hoorde hij het geklank van geldstukken, die met geweld tegen den grond werden geworpen.

IV.

OP HET KANTOOR.

Terwijl Albert en Josine zoo liefdeloos aan het kibbelen waren, zat hun vader beneden in zijn kantoor, verzonken in zijn berekeningen. Ook zijn ziel was niet vervuld met gedachten aan het naderend Kerstfeest. Hij had — zooals hij meende — geen tijd om daaraan te denken. Gansch andere en ook zeer gewichtige dingen had hij aan het hoofd. Hij had zijn zuster, die na den dood zijner vrouw aan het hoofd van het huishouden stond, steeds rijkelijk van geldmiddelen voorzien. Daarvoor mocht zij dan de noodige feestinkopen doen en, als zij wilde, ook nog voor eenige behoeftige huisgezinnen brandstoffen of eetwaren koopen. Hij zelf, de in zijn berekeningen en plannen verdiepte handelman, had geen tijd en geen gelegenheid om zich te verdiepen

in Kerstfeestgedachten. Mijnheer Raderberg zat voor zijn schrijfbureau. Ernstig en vol inspanning staarden zijn oogen op een groot papier, dat voor hem lag. Lange rijen getallen en cijfers had zijn hand er op neergeschreven en hij tuurde daarop, alsof hij door dat turen een andere en betere uitkomst zou kunnen verkrijgen. Hij ondersteunde zijn hoofd met de linkerhand, terwijl de pen, die hij in zijn rechterhand hield, onafgebroken langs al die getallen gleeed.

»Neen, neen!« zuchtte hij eindelijk, terwijl hij zijn pen mistroostig neerwierp. »Het gaat niet! Het kan niet. De rekening kan niet anders uitkomen. Het is onmogelijk om de eischen van het werkvolk ook slechts maar halverwegen in te willigen. Onmogelijk!«

De fabrikant stond nu op van zijn stoel en begon onrustig door het kantoor heen en weer te loopen. Zijn gelaat scheen nog ernstiger dan daareven en zijn oogen stonden nog somberder. Maar dat kwam niet door de inspanning, waarmee hij zijn arbeid had verricht, maar door diepe, innerlijke ontroering, die zijn ziel vervulde.

»Ik moest me niet zoo noodeloos kwellen,« redeneerde hij in zichzelf. »Ik moest die ontevreden lui laten loopen, en mij om hun lot niet bekommeren. Onredelijk zijn ze, en ze doen mij onrecht aan. Door den nood gedreven, zullen ze eindelijk wel vanzelf terugkomen. En als ze dat niet doen? Welnu! Mijn schuld is het niet, en ik moet het me niet zoo aantrekken, maar andere arbeiders aannemen, die er in overvloed te vinden zijn.«

Op deze wijze wilde de fabrikant den storm in zijn binnenste tot rust brengen; maar hce hij ook bij zich-

zelf mocht redeneeren, het hielp hem alles niets : want de koopman, wiens hoofd vervuld was van berekeningen en cijfers, had ook een hart, dat warm voor zijn werkvolk klopte. Onder zijn arbeiders waren er verscheidene, die reeds vele jaren bij hem hun brood hadden gevonden en persoonlijk hem bekend waren. Er had altijd een goede verstandhouding geheerscht tusschen patroon en arbeiders ; en het was altijd de trots en de vreugde van den heer Raderberg geweest, dat zijn onderhoorigen hem eerden en aanhingen. Nu was de geest, de noodlottige geest van ontevredenheid en opstand, ook doorgedrongen tot zijn werklieden ; en dat het boven zijn macht ging om dien boozen geest te verdrijven, dat was het in de eerste plaats, wat den heer Raderberg zooveel leed deed, meer dan de zorg over de aanzienlijke schade, die de fabriek lijden moest. »Ach !« zuchtte hij, »wilden zij het maar inzien, hoe goed ik het met hen voorheb, maar het lijkt wel of ze blind zijn geworden. Kòn ik dan ten minste diegenen nog maar helpen, die wel terug zouden willen komen, indien ze zich niet schaamden voor de anderen, en de hoogmoed hen niet weerhield ! Dwazen, ongelukkige dwazen zijn het, die zich door anderen hebben laten overhalen, en die nu door hun eigen dwaasheid en verblindings zooveel moeten lijden. Ach, wilden ze maar naar mij luisteren en mij vertrouwen, zooals ze vroeger deden !«

Er werd aan de deur van het kantoor geklopt, en dat geluid stoorde den heer Raderberg in zijn overdenkingen.

»De arbeider Wissels is daar, mijnheer !« sprak een zijner bedienden. »Hij wenscht u te spreken. Hij is

verschrikkelijk opgewonden. Ik geloof dat hij dronken is. Ik wilde hem wegsturen en zeggen dat u niet voor hem te spreken zijt. Doch als u het beveelt, dan«

»Laat hem binnenkomen,« gebood de fabrikant. »Geen van mijn arbeiders moet kunnen zeggen dat ik niet voor hem te spreken ben. Ik heb nog nooit gehoord dat Wissels zich aan sterken drank te buiten ging ; hoewel,« voegde hij er bij, nadat de bediende was heengegaan, »hoewel hij de eerste niet zou zijn, die door ledigheid op den slechten weg gebracht werd. Arme kerel !«

De deur van de voorkamer werd onstuimig opengeworpen, het geluid van zware voetstappen werd vernomen en tusschen de weggeschoven gordijnen kwam de breede, krachtige gestalte van Wissels tevoorschijn. Zijn gelaat was hoogrood gekleurd en zijn fonkelende oogen richtten zich van onder de zware wenkbrauwen met een uitdrukking van brandenden toorn en haat op zijn patroon.

De heer Raderberg groette den binnenkomende en zeide : »Het is goed, dat je bij me komt, Wissels ! Ik heb reeds sedert langen tijd begeerd, eens rustig en verstandig over de zaken te spreken en tot een vergelijk te komen. Ik zou niets liever willen dan dat«

»Wat, rustig spreken ? Tot een vergelijk komen ?« barsste Wissels los, terwijl hij beefde van innerlijke woede. »Rustig spreken, nu mijn eenig lief kind blind geworden is voor haar geheele leven ? O, uw lief zootje heeft u zeker niet verteld, hoe hij met zijn zweep op mijn arm kind heeft losgeslagen en hoe

goed hij het verstond om juist haar oogjes te treffen? Neen, daarvan zal hij u zeker niets verteld hebben. Dat zal hij wel gelaten hebben!»

»Man, wat zeg je? Wat deed hij?» vroeg de heer Raderberg, terwijl hij hevig ontsteld en met verbleekt gelaat van zijn stoel opsprong.

»Ja, ja!» schreeuwde Wissels, haast stikkend in zijn woorden. »Dat hij zoo deed, die jongen van u, dat komt, omdat gijzelf een arm kind niet meer telt dan een hond, die u in den weg loopt...«

»Zwijg, man! Spreek zóó niet!» viel de fabrikant zijn opgewonden arbeider in de rede. »Je zijt buiten jezelf. Je weet niet wat je zegt. Is het waar, dat je kind blind is geworden, doordat mijn zoon het sloeg; mijn zoon, mijn Albert? Dat kan niet waar zijn. Dat is onmogelijk. Ik smeed je, tracht mij eens bedaard te vertellen wat er eigenlijk is gebeurd.«

»Dat heb ik al gedaan. Zoudt u soms denken, dat ik zoo iets verzinnen zal? Haal hem hier, den jongen, en vraag hem zelf of hij vanmiddag niet als een dolle met zijn zweep in het rond sloeg, toen hij met zijn slee over de straat vloog. Laat hem hier komen, dien rekel; en hier voor mijn oogen zult u hem straffen voor het kwaad, dat hij mijn kind heeft aangedaan. Als een hond zult u hem afranselen; en als uw arm moede wordt, wil ik het werkje van u overnemen.«

De heer Raderberg was niet instaat om eenig antwoord te geven. Hij voelde op dit oogenblik zich even ontroerd als de man, die als aanklager voor hem stond. Hij drukte zijn lippen op elkaar en wist niet wat hem te doen stond.

»Nu . . . zult u hem roepen?« klonk het weer als een bevel uit den mond van den arbeider.

De heer Raderberg maakte een afwerende beweging en schudde ontkennend het hoofd. »Neen! . . .« sprak hij eindelijk. »Ik roep hem niet. Ik moet eerst de zaak grondig onderzeken.«

»Dus u denkt dat ik lieg, mijnheer?«

»Neen, dat denk ik niet. Maar ik weet niet zeker of mijn zoon zóóveel schuld heeft als jij meent. Is zijn schuld werkelijk zóó groot, dan zal hij zijn straf niet ontgaan. Maar van een afstraffing in toorn en drift, onder j o u w oogen en met j o u w medewerking, dáárvan kan geen sprake zijn.«

»Dacht ik het niet!?« . . . klonk het honend uit Wissels' mond.

»Geloof je dan niet, man! dat je ongeluk mij ter harte gaat?« vroeg de heer Raderberg met bevende lippen. »Ik wil alles voor je kind doen, wat ik kan. Is er al een dokter bij haar?«

»Natuurlijk, dadelijk kwam hij. Blind is ze, heeft de dokter gezegd. Ach, mijn arm kind! Hij had haar maar liever ineens moeten doodslaan!«

»Misschien is er toch nog wel hoop. Een dokter kan dwalen. Ik zal je den besten en bekwaamsten oogarts zenden en een verpleegster om voor het kind te zorgen. En Wissels . . . misschien wil je het niet aannemen?« . . . Neem het dan aan ter wille van je kind.« De heer Raderberg opende bij deze woorden een lade van zijn schrijfbureau en legde eenige goudstukken voor den werkmán op de tafel neer.

»Kan dáármee het lijden van mijn kind weggenomen en het gezicht haar teruggegeven worden?«

riep Wissels uit. Het gezicht van het geld deed zijn woede ten toppunt stijgen en hij smiet de goudstukken toornig tegen den grond. »Dáármee kan ik mijn kind geen nieuwe oogen koopen. Ze moet vol pijn en blind op haar hard, koud bed liggen, mijn lief, onschuldig kind! . . .—En die slechte jongen zal niet eens gestraft worden! Hij zal lachen en schik hebben, die trotsche prins! Maar als u het niet doet . . . Wees gewaarschuwd! Ik zal het hem betaald zetten, zoo waar als ik leef. Ik zal hem weten te vinden, vandaag of morgen, en hij zal zijn loon hebben!«

»Daarmede zou je de zaak toch niet verbeteren, maar het ongeluk nog grooter maken.«

»Het ongeluk nog grooter? . . . Ha ha! . . . Wat zou me nog ongelukkiger kunnen maken dan ik nú reeds ben? Laat gebeuren wat wil! Het kan me alles niets schelen. Maar wreken zal ik me op den jongen, zoo waar als ik leef.«

En de knaap, wien deze vreeslijke bedreiging gold, stond slechts weinige schreden verwijderd van den weedenden man, verborgen achter de plooien van het gordijn. Doch elk woord klonk hem met verschrikkelijke duidelijkheid in het oor. Als een dolksteek trof hem die uitroep in het hart: »Zij moet vol pijn en blind nederliggen op haar hard, koud bed, mijn lief, onschuldig kind! En die slechte jongen zal niet eens gestraft worden! Hij zal lachen en schik hebben, die trotsche prins!« Hij wilde naar den man toe gaan en zeggen: »Hier ben ik! Doe met mij wat ge w'lt. Ik heb het verdiend!« Maar zijn leden waren als verlamd. Met opeengeklemden lippen bleef hij roerloos en machteloos staan. Wat zijn vader zeide, verstond hij niet

eens. Eer hij tot bezinning was gekomen, kwam de arbeider met zware schreden vlak langs hem heen en daarna hoorde de knaap de huisdeur in het slot vallen met zuik een geweld, dat het geheele gebouw dreunde.

Toen wankelde Albert naar binnen, en bevend kwam de uitroep over zijn bleeke lippen : »Vader, Vader !«

»Ben je daar, Albert ? Heb je gehoord wat hier verhandeld is ?«

«Alles, ja alles !« En de jongen wierp zich sidderend in zijns vaders armen. Dáár had hij altijd in zijn kinderlijke smarten troost en hulp gevonden ; ook nú in dien schrikkelijken angst en droefheid zijner ziel zocht hij dáár zijn toevlucht.

Mijnheer Raderberg kende zeer goed de gebreken van zijn zoon. Hij wist dat Albert roekeloos en onbedachtzaam was ; maar hij wist ook dat hij toch een gevoelig hart bezat. Hij begreep hoe groot de schuld was, die zijn jongen aan het ongeluk had gehad ; en tòch kon de vader op dat oogenblik geen enkel verwijt doen hooren. Geen hard woord kwam over zijn lippen. De diepe smart, die de knaap aan den dag legde, kon door geen verwijtend woord, door geen zware straf zelfs verzwaaard worden.

«Wees niet zoo erg bedroefd, mijn jongen !« troostte de vader, doch ook hijzelf kon zijn tranen niet bedwingen. »Het is toch immers nog wel mogelijk, dat de man overdreven heeft en het kind nog herstellen zal. Maar jij ! . . . — O Albert ! blijf dien razenden man uit den weg ! Hij is instaat je te vermoorden.«

«Ik ben niet bang voor hem, vader ! Maar ach ! als het kind werkelijk blind is, blind door mijn schuld, dan zal ik nooit meer een gelukkig uur in

mijn leven hebben.« En hevig snikkende wierp de knaap zich opnieuw vol vertwijfeling in de armen van zijn vader.

Mijnheer Raderberg verzon al het mogelijke om zijn zoon tot bedaren te brengen. Als de teederste moeder liefkocste en troostte hij hem, maar dat alles mocht niet baten. De zware last van zelfverwijt bleef op Alberts ziel drukken, altijd door. Toen de nacht aanbrak, kon hij zijn lijden zelfs niet vergeten in een zoeten, verkwikkenden slaap. Altijd zag hij maar voor zijn oogen dat onschuldige, lieve kindergezichtje, dat hem aankeek met helder-blauwe oogen. En dan hoorde hij met schrikwekkende duidelijkheid het knallen van een zweep en zag hij die zweep nederkomen met wreed geweld op die twee blauwe oogen, om ze voor altijd van hun levenslicht te berooven. Ook zijn vader bracht een onrustigen nacht door; maar toch voelde hij in den morgen eenige verlichting, omdat in de uren, die hij slapeloos had doorgebracht, een plan bij hem tot rijpheid was gekomen. Hij zou zoo vroeg mogelijk naar juffrouw Van Maanen gaan en haar verzoeken, om voor zijn rekening den bekwaamsten oogarts uit de stad bij Meta Wissels te ontbieden en dien te verzoeken alle middelen aan te wenden en geen kosten te sparen, om de oogjes van het kind te redden. Wissels zou het zeker wel goedvinden, als Meta's lieve Zondagsschoolonderwijzeres een dokter zond; hij behoefde niet te weten op wiens verzoek zij dat deed. Hoe zou dit plan nieuwe hoop en blijdschap geven in het hart van zijn armen, diep verslagen jongen!

VI.

HET WELDADIGHEIDSCONCERT.

Het was de avond vóór het Kerstfeest. In een van de grootste gebouwen der stad zou het veelbesproken weldadigheidsconcert gegeven worden. Dames en heeren, die het ver in de edele muziekkunst hadden gebracht, hadden zich belangeloos aangeboden om dien avond een voordracht op piano of viool ten gehoor te geven; en enkelen, die een schoone zangstem hadden ontvangen, zooals Albert Raderberg, zouden een lied doen hooren.

Voor den ingang van het gebouw verdrong zich een nieuwsgierig gapende menigte, die zich verlustigde in den aanblik van de fraaigekleede heeren en dames, die uit de rijtuigen stapten. Velen van hen gingen over de tong en op luiden toon werden allerlei op- en aanmerkingen gemaakt. Ook de naam van Albert Raderberg werd meer dan eenmaal uitgesproken; en onder hen, die daar buiten stonden, zou menigeen de zaal hebben willen binnengaan, al was het maar alleen om te mogen luisteren naar de zeldzaam-fraaie stem van dezen knaap.

Onder al die nieuwsgierigen stond ook een groote man met donkeren blik. Hij zag er niet naar uit, of hij alleen maar uit nieuwsgierigheid hier was gekomen. Onder zijn versleten jas hield hij iets verborgen. Niemand lette op hem; niemand bemerkte de geduchte zweep, die hij met zijn vuist omklemd hield. Booze

gedachten vol haat, toorn en wraak stonden op het aangezicht van dezen man te lezen.

»Ja, spreekt maar goed van hem,« mompelde hij op een toon vol minachting, terwijl zijn oogen onafgewend naar den langen stoet van rijtuigen zagen. »Uit louter medelijden met ons, arme menschen, zal hij hier zijn schoone liederen komen zingen. Ja, zeker! O, het is zulk een menschlievende jongen, dat is in één woord verbazend. Maar ik zal hem dat mooie zingen wel eens afleeren. Wat zal hij prachtig zingen, als ik straks zijn glad gezicht geteekend heb, zooals hij mijn kind geteekend heeft. Ik ken het rijtuig van mijnheer Raderberg heel goed. En zoodra zijn lieve jongen er uitstapt, dan zal de zweep zijn oogen treffen, zóó onverwachts en zóó raak, als zijn zweep de oogjes van mijn kind getroffen heeft. Ik zorg, dat ik dadelijk in de verwarring wegkom. En als mij dat niet gelukt, en zij vatten me welnu, het kan me dan óók niet schelen. Dàt heb ik er wel voor over.«

Onder het houden van deze alleenspraak keek Wissels ongeduldig naar het verwachte rijtuig. Het eene rijtuig na het andere hield vóór den ingang van het gebouw stil. Vele heeren en dames stroomden naar binnen en Wissels werd ongeduldig en koud. De hand, die de zweep omklemd hield, werd stijf; en daarom nam hij haar in de andere, om de koude hand in zijn zak te verwarmen, want krachtig en vast moest de hand zijn, die zoo aanstonds den schuldigen knaap treffen zou. Hij mocht zijn doel niet missen. Heel spoedig zouden ze nu toch moeten komen, vader en zoon. Ook op den vader zou hij zich op deze wijze wreken. »Ook hij heeft immers groote schuld?« overlegde Wissels in

zichzelf. »Niets minder dan zijn jongen. Het is toch zijn schuld dat wij armoede lijden en dat mijn kind aan alles gebrek heeft.«

Wat duurde het toch vreeslijk lang, eer het bedoelde rijtuig vóórkam. De wachtende man wist toch zeker dat het onmogelijk aan zijn blik had kunnen ontgaan. Van uit de muziekzaal klonken hem reeds gedempte schoone geluiden in de ooren. De menigte begon zich te verstrooien en geen enkel rijtuig rolde meer aan. Het weldadigheidsconcert was begonnen.

Toen Wissels tot dit besef kwam, deed hij een vreeslijken vloek hooren. »Ben je me tòch ontkomen?« siste hij. »Maar wacht, vinden zal ik je, schurk! Ik zal naar je huis gaan en je dáár opwachten, als je feest is afgelopen. Ik kan je vanavond het zingen niet meer beletten, maar je Kerstfeestvreugde zal ik je toch benemen, zoo waar als ik leef!« En de naar wraak dorstende man keerde zich haastig om, ten einde zich naar het woonhuis van den heer Raderberg te begeven. Doch hij bedacht zich, dat het een paar uur duren zou, eer vader en zoon terug zouden keeren. Wat moest hij al dien tijd in kou en duisternis daar doen? Neen, hij zou eerst nog een poosje naar huis gaan; en — zoo sprak hij in zichzelf — als ik in mijn leege, kille woning mijn lieve arme Meta nog eens op haar hard leger heb zien liggen, blind en vol pijn, dan dan zal ik dien ellendeling des te zekerder en des te harder kunnen treffen.«

Met haastige schreden sloeg Wissels nu den weg in naar huis. Het was stil en donker in de afgelegen buurt, waar zijn woning zich bevond. Wissels strompelde over de hobbelige straten voort, totdat hij aan

de rij huizen kwam, in het derde waarvan hij een achterkamerij had gehoord. Op het gevoel opende hij de huisdeur en op den tast klom hij de afgesloten trappen op. Maar wat was dat! ? Hoorde hij het goed? Klonken in zijn vreugdeloos, donker verblijf lieflijke, zuivere muziktonen? Duidelijk, zeer duidelijk hoorde hij muziek en gezang. Hij wreef zich met de hand langs het voorhoofd en vroeg zich af of hij zich ook soms vergist had; of dit wel zijn eigen huis was; of hij niet een verkeerde deur was binnengegaan. Hij keek nog eens goed en ging zelfs weer naar buiten om zeker van zijn zaak te zijn. Maar hij had zich niet vergist; hij was de rechte deur binnengegaan; ja, van uit zijn schamel vertrekje klom inderdaad die schoone muziek hem tegen, zóó wegslepend lieflijk en zuiver, dat hij in zijn verbijstering aan een engelenstem dacht. Maar hoe konden een engelenstem en lieflijke zachte harptonen uit zijn woning zich doen hooren?

Als in een droom vervolgde hij zijn weg, tot hij bij de kamerdeur kwam, die een eindje openstond. Om de bekoring van de lieflijk ruischende muziek niet te verbreken, bleef Wissels bij de deur stilstaan en staarde vol verbazing door een kier naar binnen. En wat hij dáár zag, deed hem opeens zijn zweep loslaten. Zonder zich te verroeren bleef hij met wijdgeopende oogen als vastgenageld staan.

Op haar armzalig leger lag zijn kleine Meta. De oogen waren geheel door een verband bedekt, maar om de lippen speelde een lachje van groete en zalige vreugde. Aan het voeteneinde van het bed zat de moeder. Ook van háár gelaat waren al de sporen van kommer en zorg en verdriet verdwenen. En vlak bij

haar stond was het mogelijk ? ja, daar stond dezelfde knaap, die, zooals Wissels meende, thans in de feestzaal zich verlustigde in den roem en den lof der menschen ; de knaap, dien hij zoo onuitsprekelijk haatte en op wien hij zich zoo bloedig wreken wilde. In de eene hand hield Albert een viool, en de andere hand ontlokte, zacht en lieflijk tokkelend, de zoetste tonen aan het instrument. Met een stem, wonderschoon en helder van klank, zong hij, ieder woord duidelijk uitsprekende, het bekende Kerstlied :

»Stille nacht, heilige nacht.«

De man aan de deur bewoog zich niet. Ook het kind lag stil, maar de glimlach op het bleeke gezichtje werd steeds blijder. Toen de zanger het lied had geëindigd, deed Meta een zucht van verrukking hooren en zij strekte haar handen, die zij onder het luisteren op haar borst had samengevouwen, tastend uit. Toen knielde de knaap neder bij het bed en greep die kleine handen in de zijne.

»O, wat was dat mooi ! Wat was dat heerlijk !« zuchtte het meisje. »Zeg me, is u een engel uit den hemel ? Heeft de lieve Heiland u hierheen gezonden, opdat ik toch Kerstfeest zou mogen vieren ?«

»Neen, Meta, neen !« En de stem van den knaap beefde van berouw en droefheid. »O neen. Ik ben geen engel. Het lijkt er zelfs niet naar. Ik ben een slechte, wreede jongen. Ik ben de jongen, die u geslagen heeft. Het is mijn schuld, dat je zooveel pijn hebt en niet zien kunt en niet naar uw Zondagsschoolfeest kunt gaan en in het geheel geen vreugde hebt.«

»In het geheel geen vreugde ? O ! en u hebt

zoo prachtig voor mij gezongen ! Het was me alsof ik in den hemel was. Hoe lief moet u den Heiland wel hebben, dat u zoo heerlijk van Hem zingen kunt.«

Een donkerroode bos overdekte Alberts gelaat... »Ik weet maar weinig van Hem,« bekende hij ; »en ik heb Hem ook tot nu toe niet liefgehad, hoewel ik van Hem zingen kon. Maar jij, lieve, kleine Meta ! jij hebt Hem zeker zeer lief, want anders zou je niet zoo stil en geduldig en blijde kunnen zijn in uw pijn en verdriet en zou je mij, die je al dat lijden aandeed, haten. Leer mij Hem kennen, Meta, opdat ik Hem óók leere liefhebben en ik een andere jongen moge worden.«

»Weet u dan niet, wat Hij voor ons heeft gedaan ? Weet u dan niet, hoe Hij als een arm, klein kindje op de wereld is gekomen, alleen om ons gelukkig te maken ? Kent u de Kerstgeschiedenis niet ? Zal ik u die vertellen ?«

En nog steeds de handjes van Meta met zijn groote handen vasthoudende, luisterde Albert met aandacht en eerbied, toen het gekwetste meisje hem duidelijk en langzaam de oude en toch altijd weer nieuwe geschiedenis, zooals zij in Gods Woord staat opgeschreven, vertelde.

»En er waren herders in diezelfde landstreek, zich houdende in het veld en zij hielden de nachtwacht over hunne kudde. En ziet, een engel des Heeren stond bij hen en de heerlijkheid des Heeren omscheen hen en zij vreesden met groote vreeze. Maar de engel zeide tot hen : »Vreest niet : want ziet, ik verkondig u groote blijdschap, die al den volke wezen zal ; namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke

is Christus de Heere, in de stad Davids. En dit zal u het teeken zijn : gij zult het kindeken vinden in doeken gewonden en liggende in de kribbe.«

Zachtjes ging de deur halverwegen open ; en terwijl Meta de woorden uitsprak, die de engelenschaar in den nacht van Christus' geboorte in Bethlehems velden had gezongen : »Eere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in de menschen een welbehagen!« kwam de groote man, die aldoor achter de deur had staan luisteren, onhoorbaar binnen en zette zich stil neder bij het bed van zijn kind. Als een anderen Saul, uit wiens hart de booze geest verdween onder den invloed van Davids lieflijk harpspel, was ook uit het hart van dezen man de booze geest van toorn en haat op de vlucht gejaagd.

VII.

BESLUIT.

In het huis van den fabrikant Raderberg verkeerde alles in rep en roer, want Albert was spoorloos verdwenen. Hij was den ganschen dag zeer stil en in zichzelf gekeerd geweest, zoodat iedereen dacht dat hij zich niet wèl geveelde. Reeds des morgens had hij zijn vader gesmeekt er voor te willen zorgen, dat iemand anders in zijn plaats op het weldadigheidsconcert een lied of een muziekstuk ten gehooore zou

brengen. Dat had natuurlijk veel moeite, veel bezwaar en veel teleurstelling gegeven; maar zijn vader had het toch gedaan gekregen, dat voor geld en goede woorden iemand de plaats van zijn zoon zou vervullen. Tegen den avond had Albert zijn kamer opgezocht; maar toen de bezorgde vader hem daar wilde gaan opzoeken, was zijn jongen nergens te vinden.

Toen bedacht Josine zich, dat zij haar broeder 's middags had hooren zeggen: »Ik wil niet zingen op het weldadigheidsconcert. Inplaats daarvan meest ik liever naar het arme meisje gaan, om haar nog eenige Kerstfeestvreugde te bereiden.« Geen oogenblik had zij er aan gedacht, dat Albert iets van die woorden meende. Hoe zou hij het durven wagen, om de woning binnen te gaan van den man, die in zulk een vreeslijke woede tegen hem ontstoken was? Neen, dat kon hem geen ernst geweest zijn. Maar toen Josine aan haar vader de los-uitgesproken woorden van haar broeder overbracht, maakte zich een onbeschrijflijke angst van haar vader meester. »Als hij dat gedaan heeft; als hij dáárheen gegaan is,« riep deze doodsbleek uit, »dan vermoordt de woestaard hem! O, waarom heeft hij mij dat niet gezegd? Die arme jongen! Hij is buiten zichzelf en weet niet wat hij doet!«

Met een heftigen ruk trok de heer Raderberg aan de schel en onmiddellijk daarop verscheen een zijner bedienden.

»Span dadelijk het rijtuig in!« beval hij. Terwijl dit bevel werd uitgevoerd, greep hij met bevende handen naar het adresboek en zocht daarin straat en huisnummer op van zijn fabrieksarbeider Wissels.

Geen half uur later beklom de heer Raderberg al

tastende de donkere trap, die naar de woonkamer van Wissels leidde. Zijn hart klopte onstuimig van angst en van bange verwachting over het lot, dat zijn zoon, zijn lieveling, had kunnen treffen. Weldra had hij het vertrekje bereikt; en . . . nu was het z i j n beurt om verwonderd en verrast naar binnen te zien. De mond van het gewonde meisje sprak het Kerstevangelie uit. Voor het bed lag zijn zoon op de knieën met de handjes van het kind in de zijne geklemd en vlak bij hem stond de man, die in zijn vreeslijke wraakzucht hem als een hond had willen afranselen, stil en kalm, alsof hij nooit een kwade gedachte tegen hem in den zin had gehad.

Het was den rijken man op het oogenblik temoede alsof hij een tempel des Heeren binnentrad, een Godshuis, waarin hij in jaren zijn voeten niet had gezet. Ook h i j bleef bewegingloos staan en luisterde naar de lieflijke woorden uit den mond van het kind. En het was dezen menschen, ieder zoo verschillend van aard en van stand, of zij heden voor de eerste maal in hun leven de blijde boodschap uit den hemel hoorden, die ook hún heil en groote blijdschap aanbracht.

»Vrede op aarde!« herhaalde de heer Raderberg met bevende lippen, toen de zachte stem van het meisje zweeg. Hij stak zijn bianke hand, die aan arbeid niet gewend was, uit naar de vereelte, grove hand van den werkmán, en deze vatte haar. »Kom, vergeef het kwaad, dat mijn zoon u heeft aangedaan! Laat alles vrede zijn tusschen ons!«

»Ja, mijnheer!« antwoordde vrouw Wissels in de plaats van haar man. »Alles zal weer terechtkomen.

De dokter, dien juffrouw Van Maanen ons gezonden heeft en die een uur geleden weer hier is geweest, geeft hoop dat ons kind toch het gezicht weer terug zal krijgen.«

»God zij dank!« fluisterde Wissels met een zucht, die uit het diepst van zijn hart opsteeg.

»O God, hoe dank ik U daarvoor!« stamelde Albert. »Nooit meer zou ik een gelukkig uur in mijn leven gehad hebben, als die zware schuld mijn geweten was blijven pijnigen.« En onuitsprekelijk verlicht van hart keerde hij zich in zijn nieuwe vreugde tot zijn vader, zooals hij dat ook gedaan had in zijn angst en smart.

Nog een poosje bleven vader en zoon bij Wissels. De beide mannen spraken na hun verzoening vriendelijk met elkander, zooals mijnheer Raderberg dit reeds dagen en weken lang had verlangd.

»Nu kom je weer spoedig bij mij aan het werk, nietwaar Wissels?« vroeg de fabrikant. »Het is me volstrekt onmogelijk om je eischen in te willigen. Als ik dat deed, kon ik veel beter mijn fabriek en mijn heele zaak er voorgoed aan geven, en dan zou geen enkele arbeider meer werk bij mij hebben. Naar rechtmatige grieven heb ik altijd willen luisteren en ik ben bereid om in alle mogelijke dingen, die niet boven mijn macht gaan, je ter wille te zijn. Nu begrijp je mij en nu wil je den arbeid weer opvatten, nietwaar?«

En de werkmán, geheel overwonnen, antwoordde met een blijden lach: »Ja, mijnheer!«

»Dus je komt terug dadelijk na de feestdagen en dan zal alles weer zijn zooals vroeger?«

Nog eens luidde het antwoord: »Ja, mijnheer! En ... en ... wat ik nog meer zeggen wilde, mijnheer!

Ik zal zorgen dat al de anderen ook terugkomen. Als ik het hun zeg, dan doen ze het. En we zullen werken en ons best doen als nooit tevoren. En dan zal de fabriek er wèl bij varen, zoodat zij zich zal kunnen uitbreiden. En eens, als u uw fabriek zult moeten overgeven aan uw zoon — en bij deze woorden wees hij naar Albert — dan zullen wij ook bij hèm ons brood verdienen. U is altijd een goed patroon voor ons geweest, maar hij zal het óók zijn. Hij heeft een hart in het lijf. Dat heb ik nu gezien.«

Toen de Kerstavond was aangebroken en duisternis zich over de aarde had uitgespreid, vierde men in het huis van den heer Raderberg het Kerstfeest niet blijder en gelukkiger dan in dat van zijn arbeider Wissels. Wel waren Meta's oogjes nog door een verband bedekt; maar de hoop dat zij Gods schoone schepping weer zou mogen aanschouwen, was thans door den dokter met groote stelligheid uitgesproken. Het kind lag nu op een warm, zacht bed; in de kamer was het niet koud en kil meer; en vader en moeder waren blijde en dankbaar gestemd en spraken met haar over den Heiland, die uit den hemel was neergedaald en als klein kindje in Bethlehems stal nederlag, gekomen om ons te redden van het eeuwig verderf. De geest van trotschheid, bitterheid, opstand en wraak was weggevlucht; liefde en vrede hadden hem verdreven. Zij maakten deze harten gelukkiger dan al de rijkdom, dien de wereld geven kan.

In het huis van den heer Raderberg zat Josine voor de piano. Albert stond bij haar en zong blijde van

hart het schoone Kerstlied, waarnaar de arme kleine Meta met zooveel vreugde geluisterd had : »Stille nacht, heilige nacht.«

En het was beiden huisgezinnen, of zij nog nooit zulk een gelukkig en blij Kerstfeest hadden gevierd.

